

คำนำ

พระพุทธรูปพระพุทธรูป คือ พระไตรปิฎก รวมเป็นศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จัดเป็นองค์ ๘ คือ
สูตร ได้แก่อุภโตวิภังค์ นิทเทส ขันธกะ ปริวาร พระสูตรต่างๆ มีมงคลสูตรเป็นต้น

เคยยะ คือพระสูตรที่ประกอบไปด้วยคาถาทั้งหมด

เวยยาकरणะ คือพระอภิธรรมปิฎกทั้งหมด พระสูตรที่ไม่มีคาถา และพุทธรูปพระพุทธรูปที่ไม่ได้จัดเข้าใน
องค์ ๘ ได้ชื่อว่าเวยยาकरणะทั้งหมด

กาลา คือพระธรรมบท เถรกาลา เถริกาลา และกาลาล้วนๆ ที่ไม่มีชื่อว่าสูตรในสูตรนิบาต

อุทาน คือพระสูตร ๘๒ สูตร ที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งด้วยโสมนัสญาณ

อิติวุตตะ คือพระสูตร 100 สูตร ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ขอนี้สมจริงดังคำที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้
ชาดก เป็นการแสดงเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า มีปณณชาดกเป็นต้น มีทั้งหมด ๕๕๐

อัปภูตธรรม คือพระสูตรที่ปฏิเสธด้วยอัจฉริยอัปภูตธรรมทั้งหมด

เวทลลสะ คือระเบียบคำที่ผู้ถามได้ความรู้แจ้งและความยินดี แล้วถามต่อๆ ขึ้นไป ดังจูเวทลลสูตร
สัมมาทิฐิสูตร และตักกปัญหสูตร เป็นต้น

พระพุทธรูปพระพุทธรูปเหล่านี้ โดยสภาพแห่งธรรมแล้ว เป็นสังฆธรรมที่ทรงแสดงว่า เป็นธรรมที่ลึกซึ้งรู้ได้
ยาก รู้ตามเห็นตามได้ยาก สงบประณีต ไม่อาจจะรู้ได้ด้วยคารตริก ละเอียด เป็นธรรมอันบัณฑิตจะรู้ได้
เพราะสถานะแห่งธรรมมีลักษณะดังกล่าว จึงจำต้องชี้แจงให้เกิดความเข้าใจทั้งโดยอรรถะ และพยัญชนะ
เพื่อให้สามารถหยั่งรู้ธรรมทั้งหลายตามความเป็นจริงในเรื่องนั้นๆ

เนื่องจากพื้นเพอริยาสัยของคนแตกต่างกันในด้านต่างๆ ซึ่งทรงอุปมาไว้เหมือนดอกบัว ๔ เหล่า
พระพุทธเจ้าจึงทรงมีวิธีในการแสดงธรรม ตามอาการสอนธรรมของพระองค์ ๓ ประการ คือ

๑. ทรงสอนให้ผู้ฟังรู้ถึงเห็นจริง ในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น
๒. ทรงแสดงธรรมมีเหตุที่ผู้ฟังอาจตรงตามให้เห็นจริงได้
๓. ทรงแสดงธรรมเป็นอัครรรย คือผู้ปฏิบัติตามจะได้รับประโยชน์ตามสมควรแก่การประพฤติปฏิบัติ

แต่เพราะพระพุทธเจ้าทรงประกอบด้วยปาฏิหาริย์ ทรงฉลาดในโวหารเพราะทรงเป็นเจ้าของธรรม
ก่อนจะทรงแสดงธรรมแก่ใคร ทรงตรวจสอบภูมิหลังด้านต่างๆ ของคนเหล่านั้นด้วยพระญาณแล้ว ผลจาก
การฟังในพุทธสำนักจึงไม่มีปัญหาว่า คนฟังจะไม่เข้าใจ ผลจากการฟังธรรมสมัยพุทธกาลจึงมีความอัครรรย

หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ทรงตั้งพระธรรมวินัยไว้เป็นพระศาสนาแทนพระองค์
ธรรมที่ทรงแสดงไว้ยังเป็นเช่นเดิม แต่ระดับสติปัญญา บารมี ความสนใจในธรรมของคนเปลี่ยนแปลงไป
ทำให้การตีความพระธรรมวินัยตามความเข้าใจของตนเองเกิดขึ้น จนทำให้สูญเสียความเสมอกันในด้านศีล
และทิวคั้งแล้วคั้งเล่า บางสมัยเกิดแตกแยกกันเป็นนิกายต่างๆ ถึง ๑๘ นิกาย

พระอรธกถาจารย์ผู้ทราบพุทธาธิบาย ทั้งโดยอรรถและพยัญชนะแห่งพระพุทธรวจนะ เพราะ การศึกษาจำต้องสืบต่อกันมาตามลำดับ มีฉันทะอดุสาหะอย่างสูงมาก ได้ธรรดาธิบายพระพุทธรวจนะ ใน พระไตรปิฎก ส่วนที่ยากแก่การเข้าใจ ให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นสำหรับผู้ศึกษาและปฏิบัติ ความสำคัญแห่ง คัมภีร์ในพระพุทธรศาสนาจึงมีลดหลั่นกันลงมา คือ

๑. พระสูตร คือพระพุทธรวจนะที่เรียกว่า พระไตรปิฎกทั้งพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และ พระอภิธรรมปิฎก

๒. สุตตานุโลม คือพระคัมภีร์ที่พระอรธกถาจารย์รจนาขึ้น อธิบายข้อความที่ยากในพระไตรปิฎก

๓. อจารียวาท วาทะของอจารีต่างๆ ตั้งแต่ชั้นฎีกาอนุฎีกา และบูรพาจารย์ในรุ่นหลัง

๔. อัถโนมติ ความคิดเห็นของผู้พูด ผู้แสดงธรรมในพระพุทธรศาสนา

ในกาลต่อมา มีการอธิบายธรรมประเภทอจารียวาท คือ ถ้อยคำที่อจารีของคณสอนไว้ กับอัถโน มติ ว่าไปตามมติของตนกันมากขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะพระคัมภีร์พระพุทธรศาสนาที่เป็นหลักสำคัญ คือ พระไตรปิฎก และอรธกถามีไม่แพร่หลาย อรธกถาส่วนมากยังเป็นภาษาบาลี คนมีฉันทะในภาษาบาลี น้อยลง สำนวนภาษาบาลีที่แปลออกมาแล้วยากต่อการทำความเข้าใจของคนที่ไม่ได้ศึกษามาก่อน ขาด กัลยาณมิตรที่เป็นสัทบุรุษในพระพุทธรศาสนาเป็นต้น

การอธิบายธรรมที่เป็นผลจากการตรัสรู้ ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า นั้น เป็นอันตรายมาก เพราะ โอกาสที่จะเข้าใจคิด พุจฉิต ปฏิบัติคิดมิได้ง่าย พระไตรปิฎกเป็นเหมือนรัฐธรรมนูญ กฎหมายทั่วไป จะขัดแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้ฉันทะใด การอธิบายธรรมขัดแย้งกับพระไตรปิฎกพุทธรศาสนิกชนที่ดี ย่อมถือว่าทำไม่ได้เช่นเดียวกันฉันทะนั้น

เพื่อให้พระพุทธรวจนะอันปรากฏในพระไตรปิฎก แพร่หลายออกมาในรูปภาษาไทย และให้เกิด ความรู้ความเข้าใจพระพุทธรศาสนา ตรงตามหลักที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และที่พระอรธกถาจารย์อธิบาย ไว้ จะได้เกิดทิวฎีสามัญญดา ความเสมอกันในด้านทิวฎี และ สิลสามัญญดา ความเสมอกันในด้านศีล ของ ชาวพุทธรทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ มหามกุฎราชวิทยาลัยจึงได้จัดให้มีการแปลพระไตรปิฎกและอรธ กถาขึ้น โดยมีหลักการในการดำเนินงานดังต่อไปนี้ คือ

๑. นำเอาพระสูตรและอรธกถาแห่งพระสูตรนั้นๆ มาพิมพ์เชื่อมต่อกัน ไป เพื่อช่วยให้ท่านที่ไม่ เข้าใจข้อความในพระสูตร สามารถหาคำตอบได้จากอรธกถาในเล่มเดียวกัน

๒. เนื่องจากพระวินัยปิฎกเป็นเรื่องของพระภิกษุสามเณร โดยเฉพาะ อรธกถาพระวินัยได้แปลกัน มากแล้ว พระอภิธรรมปิฎกก็ได้แปลแพร่หลายแล้วพร้อมทั้งอรธกถา แต่มีการศึกษากันในวงจำกัด การ ทำงานในคราวแรก จึงเริ่มที่พระสุตตันตปิฎกก่อน โดยเรียงตามลำดับนิกาย

๓. ในการแปลนั้นกำหนดให้ข้อความเป็นภาษาไทยมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันต้องมองเห็นศัพท์ ภาษาบาลีด้วย เพื่อช่วยให้คนที่ไม่ศึกษาภาษาบาลีอ่านเข้าใจ และนักศึกษาภาษาบาลีได้หลักในการสอบทาน เทียบเคียง

๔. คณะกรรมการผู้ทำงานได้คัดเลือกท่านที่มีความชำนาญในภาษาบาลี มีความรักงาน มีความเสียสละ พร้อมที่จะทำงานเพื่อเป็นพุทธบูชา

๕. ผลงานที่จะพิมพ์ขึ้นมาตามลำดับนั้น พยายามหาผู้ใจบุญช่วยเสียสละรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพในการพิมพ์แต่ละเล่ม เมื่อพิมพ์เสร็จแล้วจัดจำหน่ายด้วยราคาเกินทุนที่ใช้พิมพ์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพื่อให้ผู้มีความสนใจทั่วๆ ไป สามารถซื้อหาไปอ่านได้

งานเหล่านี้จะดำเนินไปโดยลำดับ ตามกำลังทรัพย์และกำลังศรัทธาของท่านที่เห็นผลประโยชน์จากงานนี้ จะให้การสนับสนุน

มหามกุฏราชวิทยาลัยหวังว่า งานแปลพระไตรปิฎก อรรถกถา และปริวรรตอรรถกถาแต่ละเล่ม คงอำนวยประโยชน์ให้แก่พระพุทธศาสนา พระภิกษุ สามเณร ท่านพุทธศาสนิกชนผู้สนใจในหลักธรรม และคงเป็นถาวรกรรมอันอำนวยประโยชน์ได้นานแสนนาน

งานในคราวแรกนี้ อาจจะมีอุปสรรคพองอู่บ้าง ซึ่งหวังว่าคงได้รับความเมตตากรุณาชี้แนะจากท่านผู้รู้ทั้งหลาย เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

มหามกุฏราชวิทยาลัย ต้องการให้พระคัมภีร์เล่มนี้ เป็นอนุสรณ์เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปี แห่งพระราชวงศ์จักรีกรุงรัตนโกสินทร์อีกด้วย

ขออนุภาพแห่งพระรัตนตรัย ได้ดลบันดาลให้ท่านผู้สนับสนุนในการแปล ปริวรรต ให้ทุนพิมพ์และจัดซื้อพระคัมภีร์แปลเล่มนี้ และเล่มอื่นๆ จงประสบความเจริญในธรรม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศไว้ดีแล้วโดยทั่วกัน.

มหามกุฏราชวิทยาลัย

๒๕๒๓